



הגדה של פסח (8)

ד' לשונות של גאולה

אמרו חז"ל ד' כוסות כנגד ד' לשונות של גאולה. צריך להבין למה נאמרו ד' לשונות בגאולה, וכי לא די באחת? אלא ביאר בספר "כל בו": ארבע הלשונות הם ד' גאולות שעל כל אחת יש להרבות שבח והודאה. א) "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", בתחילה לרוב סבל העבודה הקשה, היה מספיק לבני ישראל אם יקל מעליהם עול העבודה, אפילו אם ישארו תחת ממשלת פרעה, וזוהי גאולת של "והוצאתי", שהוציאנו מתחת העול הכבד. והנה לא די שהפסיק את העול אלא הצילנו ה' מתחת ידו ושחררנו מכל עבודתו, וזהו לשון "והצלתי", שהיא גאולה שנייה. ואילו הוציאנו מתחת ידו ולא דכאם והממם, דיינו, והוא יתברך דכאם והממם בשפתים גדולים, וזהו לשון "וגאלתי" שהיא גאולה שלישית. ואילו עשה כל זה ולא הגיע לנו יתרון רק לגופנו לבד, דיינו, והוא יתעלה לקחנו לו לעם סגולה ונתן לנו תורתו הנכבדת, וזהו לשון גאולה רביעית, "ולקחתי אתכם לי לעם". *הגדה של פסח "אוצרות התורה"*

שלוש מצות

שלוש המצות רומזים לשלושת המדות של 'חכמה, בינה ודעת', והם שלושת המידות הרומזות לחלק הראש של האדם. 'חכמה' היא עצם ידיעת מציאות הקב"ה ושהוא ברא את העולם. 'בינה' היא הבנת המשמעות הפנימית של הידיעה, מה היא מחייבת אותנו. ו'דעת' הוא מלשון חיבור, קישור הידיעה וההבנה אלינו, השימוש בידיעה זו והנהגתה בחיי חיום יום. המצה היא עיקר חג הפסח. הנקרא בתורה "חג המצות". *בזוהר הקדוש המצה נקראת "נהמא דמהמנותא" או "נהמא דאסוותא". במצה, אין כל חמץ ושאר, הרומז לשעבוד ליצר הרע. וכמו שבמצרים עם ישראל היא משועבדים לפרעה ויצאנו מתחת ידו, כמו כן מוטל עלינו ראשית לצאת ממצרים, לפרוק את עול החמץ מעלינו, שעבוד הגוף לחומר, לרפא את הגוף מחולייו הרוחניים, ולהגיע לאמונה בהקב"ה. באכילת המצות, עלינו להחדיר בתוכינו את החכמה, הבינה והדעת, את ידיעת האמת, הבנתה, והשייכות אליה. דברים אלו מקומם בראשנו ובשכלו של האדם, וכמו שהמקובלים קוראים ל'חכמה בינה ודעת', 'המוחין', ההשגה של הקדושה. כל זה עלינו להכניס אל עיקר הגוף, ע"י שאר חלקי הקערה שהם ששת המידות המרומזות בששת הדברים האחרים שבקערה. אבל בראש ובראשונה, עלינו לטהר את הראש והלב מזוהמותינו, ולהחדיר בנו את האמונה, את יחוד ה', כי אחרת לא יועילו כל הפעולות על שאר חלקי הגוף.* *הגדה של פסח "תפארת שמשון" רב פינקוס זצ"ל*

סדר של פסח

כתב המהר"ל: לפיכך נקראים לילות פסח הראשונים בשם 'סדר' לרמז בכך, שכל מה שמתארע בנו בזמן יציאת מצרים, מזמן שהיו היהודים לעם, ועד היום הזה, אין בו חלילה, שום דבר מקרי, אלא הכל מתרחש לפי סדר מסוים, ואף על פי שלא תמיד מבינים אנו את הסדר הזה. *ספר "ברכת חיים"*

למה לא חוששים להפסיק בין הקידוש לסעודה?

בכל ימות השנה יש חיוב על האדם ללכת לאכול מיד לאחר הקידוש, ואמנם יש שרצו לתת שיעור לדבר הזה גם בחג הפסח, אולם אצלנו היום אין לך יהודי שלא עוברת אצלו שעה או שעתיים מהקידוש עד הסעודה, שהרי אומרים את ההגדה באריכות ו'כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משוכח', והשאלה הנשאלת היא: איך התירו הפסק גדול כזה בין הקידוש לסעודה? יש לומר: תפקידו של ליל הסדר הוא לקדש את הלילה הזה, ואם כן הכל הוא המשך אחד, ודומה הדבר לאדם שעושה קידוש ואחר כך הוא מאריך כי יש לו דביקות גדולה בה', והוא אומר 'על נטילת ידיים' באריכות רבה, ואחר כך 'מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר', וזה לוקח אצלו זמן רב, אבל אין זה הפסק, כי הכל המשך אחד לקידוש ולסעודה. ואף לעניינינו, כל מה שאנו עושים בליל הסדר הוא רק 'הקדמה' לענין הגדול והנשגב, כי חייב אדם לראות את עצמו כילו הוא יצא ממצרים, ולספר את כל הניסים הנפלאות שהיו בלילה הזה. וא"כ הכל הקידוש, ההגדה והסעודה נחשבים כולם להמשך אחד. *הגדה של פסח "כמוצא שלל רב"*

אשר בחר בנו

נוסח זה נתקן על יסוד הכתוב: "בך בחר ה' אלוֹקֵינו להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה" (דברים ז. 1). וכך נוסח התפלה: אתה בחרתנו מכל העמים, בתפילת החג. ולכאורה, הרי אמרו (ספרי, ריש וזאת הברכה) שהקב"ה חיזר עם התורה והציעה לכל האומות ודחוהו, רק עם ישראל נאות לקבלה. ואם כן אנו בחרנו בו, ולא הוא בנו. אמנם הביאור בזה, שבאמת מתחילה בחר בנו להיות לו לעם סגולה, וכבר הבטיח לאבות שיבחר בזרעם. ומה שחיזר על כל האומות הוא רק כדי שלא יהיה להם פתחון פה מדוע לא הציעו להם לקבל את התורה. ועם כל זה, עוד יטענו לעתיד לבוא מדוע לא כפה עליהם הר כגיגית שיקבלוהו כדרך שכפה על ישראל.

רב חיים קניבסקי זצ"ל בספרו "טעמא דקרא" (דברים ז. 1)

הא לחמא עניא... כל דצריך ייתי ויפסח

הנה כשנדקדק בלשון בעל ההגדה, נראה שפתח ב"הא לחמא עניא", לחם עוני, פשוט וזול, ואילו בהמשך הדברים, כשמזמין בעה"ב את אורחיו, לפתע הוא מדבר על "ייתי ויפסח", קרבן פסח, בשר צלי משובח. והיינו משום שבמה שנוגע לעצמו, צריך האדם להסתפק בלחם עוני, אבל לא כך הוא בשעה שמזמינים אורחים. שם יש לכבדם בכל מעדני עולם! דיוק מעין זה דייק האלשיך הקדוש בפסוק "מאשר משנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" (בראשית מט. כ) "מאשר שמנה לחמו", בשבילו די לו בלחם לבד, ולחמו זה שמנה, ועריבה לחיכו לו בזה. אבל "והוא יתן", כשבא ליתן לאחרים, אינו מסתפק בלחם לבד, והוא אינו משביע את רעבון הזולת ב"בטחון" או ב"פרישות", רק "והוא יתן מעדני מלך". ונראה להמשיך ולומר, אימתי יכול האדם לזכות ולהשפיע ליתן ולאחרים מעדני מלך? כשלחמו שלו שמנה עליו, והוא מסתפק בה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות יז): כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת. מפני שדי לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, דוקא מפני כך נמצא כל העולם ניון בזכותו.

הגדה של פסח "רי שלום" רב שלום שבדרון זצ"ל

הלילה הזה כולנו מסובין

מה נשתנה הלילה הזה, אפשר לבאר את המילים הללו בדרך רמז: לילה הכונה גלות, היינו בגלות מצרים מאתים ועשר שנים, לאחר מכן בגלות שבעים שנה, אבל ה'לילה' הזה, הגלות בה אנו נמצאים כיום, ארוך הוא עד מאוד, כבר למעלה מאלפיים שנה, וסופו אינו נראה באופק. שואלים אנו איפא: מה נשתנה הלילה הזה, הגלות המר הזה, מכל הלילות, משאר גלויות? והתשובה היא: שבכל הלילות אנו אוכלים בין יושבין ובין מסובין, הלילה הזה כולנו מסובין, כולנו כביכול עשויים מ'סובין'. בשבת יש איסור לגבל, כלומר לעשות עיסה, ללוש, אבל סובין מותר ללוש, כי חלקיו אינם נדבקים אחד לשני שכולנו עשויים מ'סובין', ואיננו מאחדים האחד עם חברו, לכן הלילה הזה ארוך כל כך ולא רואים את סופה של הגלות.

הגדה של פסח "ומתוך האור"

ונזעק אל ה' אלקי אבותינו, וישמע ה' קולנו

ויש לדייק, מדוע אצל הצעקה נאמר, "אלוקי אבותינו" ואצל השמועה נאמר רק "וישמע ה' את קולינו"? חז"ל אומרים (ברכות ו): התולה בזכות אחרים תולין לו בזכות עצמו והתולה בזכות עצמו תולין לו בזכות אחרים, וישראל הרגישו את עצמם בשפל המדרגה, שאין להם כל זכותים, ורק זכות אבות, לזה "ונזעק אל ה' אלקי אבותינו", והתולה בזכות אחרים תולים לו בזכות עצמו, לכן וישמע ה' את קולנו.

ספר "ברכת חיים"

הלכה: קטניות בפסח

מעיקר הדין מותר לאכול קטניות בפסח כגון אורז, חומום פולים תירס וכדומה, וכן נוהגים רוב בני ספרד, ויש לבודקם היטב שאין בהם תערובות דגן ולכן נוהגים לבדוק את האורז במתינות שלוש פעמים. אך המנהג בכל קהילות אשכנז כבר מתקופות הראשונים להחמיר ולא לאכול את כל סוגי הקטניות, ואין להם להקל בזה כלל ועיקר ואף לא על ידי התרת נדרים, ומי שמקיל מבני אשכנז עובר בלא תסור ופורץ גדר. יש מבני ספרד שנהגו שלא לאכול קטניות בפסח, ויש שאוכלים קטניות לחים כגון פולים ולא אוכלים קטיות יבשין כגון אורז, וכל משפחה תמשיך במנהגה ומנהג אבותיה.

ספר "הליכות מועד" מאת רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: שמע בני וקח אמרי וירכו לך שנות חיים

משלי (פרק ד. י')

תקירה: שתיית חמץ

חמץ ממש, או שאסור רק משום שבא מחמץ (צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"ב ד"ה שתיית חמץ)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תקנות חדשות

כאשר התקבל הגאון בעל "שאגת אריה" לרב ואב בית דין בעיר מץ, אמרו לו פרנסי העיר, כי מנהג אבותיהם בידיהם, שכל רב חדש המתמנה בעיר הזאת, עושה תקנה חדשה וכותב אותה בפנקס הקהילה. מיד ציוה הרב להביא לפניו את הפנקס וכתב בו: לא תגנוב! לא תנאף! לא תחמוד!. השתוממו אנשי העיר: הלא הדברים האלה כתובים בתורה? הסביר להם הרב: כבר נוכחתי לראות, כי מה שכתוב בתורה אינכם מקיימים, אבל אתם מדקדקים היטב בתקנות הכתובות בפנקס, לכן כתבתי גם את אלה בפנקס, אולי מעתה תקיימו אותם!

ספר חד וחלק חלק ג'

שבת שלום, פסח כשר ושמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מורי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן זנו עזיזה. ראובן בן חנינה, רחל בת מיה, אליהו בן מרים.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען

לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:

germon73@hotmail.fr

ניתן למצוא את העלון

www.kollel-aixlesbains.fr